

hodnje leto. — Za »Književnim poročilom« objavljajo običajni razpredelki »Razglaš« lepo število interesantnih in aktualnih vesti, nabranih križem šolskega sveta. — XXVI. letnik »Popotnikov« se v celoti vredno pridružuje svojim prednikom: nabranega je v njem obilo gradiva pedagoške in znanstvene vsebine, ki je sijajno izpričevalo temeljitega strokovnega znanja slovenskega učiteljstva in dokaz trudoljubivosti in strokovne spretnosti gospoda urednika Nerata.

Mučeniki. Slike iz naše protireformacije. Napisal A. Aškerc. V Ljubljani 1906. Založil L. Schwentner. Str. 167. — O tej najnovejši Aškercovi knjigi priobčimo daljšo oceno.

Žepni koledar za slovenske delavce za navadno leto 1906. — VI. letnik. Cena v platno vezan 72 h, po pošti 10 h več. Izdali in založili »Naši zapiski« v Ljubljani.

Vestnik.

Naročnikom in sotrudnikom. Ob sklepu leta veljajo zahvalna naša beseda tistim, ki vzdržujejo naš list — cenjenim naročnikom in sotrudnikom. Mnogo je bilo dela, da smo ohranili in izpopolnili svoj tednik. Ali vse naše delo bi bilo zaman, ko bi ne imeli podpore. A vsa naša podpora prihaja le iz naših vrst. Nimamo nikogar, da bi nas podprl tako ali drugače — kar smo storili, smo storili sami iz sebe. Nasprotniki so nas napadali in nam izkušali škodovati, a dognali niso ničesar: naša moč je krepkejša nego nasprotnikovo sovraštvo. — Zavest imamo, da smo storili, kolikor so nam dopuščale moči. Več ni bilo mogoče. Želimo, da bi tudi učiteljstvo storilo za svoje glasilo, kolikor mu je moči. Naj nam ostanejo zvesti vsi dosedanjí naročniki, a naj nam pridobijo še veliko novih. Naj bi ne bilo nobenega naprednega učitelja in nobene napredne učiteljice, ki bi ne imela našega lista. Tako dobi »Učit. Tov.« trdnjše gmotno stališče; in nam bo mogoče razširiti njegov obseg. Cenjene sotrudnike prosimo, naj nam ostanejo zvesti tudi v bodočem letu in naj skrbijo še nadalje, da bo naš list zanimiv in aktualen, da bo tudi vnaprej služil drugim učiteljskim listom v informacijo, a našemu učiteljstvu v korist!

Pomaknitev kranjskega učiteljstva v višji plačilni razred. Deželni šolski svet kranjski je v svoji seji dne 14. t. m. pomaknil več učnih moči v višji plačilni razred. Iz II. razreda v I. pridejo: g. Ivan Leban, nadučitelj v Trebelnem, g. Franc Jeglič, nadučitelj na Dovjem, g. Josip Žirovnik, nadučitelj v Gorjah, g. Avgust Kleč, učitelj na nemški šoli v Ljubljani, g. Matija Hiti, nadučitelj v Dobu, gđ. Ana Podrekar, učiteljica na Viču, g. Ludvik Stiasny, nadučitelj v Zagorju in okrajni šolski nadzornik v Krškem; iz III. v II. razred: g. Franc Gärtner, učitelj na drugi deški šoli v Ljubljani, g. Franc Povše, učitelj v Osilnici, g. Franc Lovšin, nadučitelj v Vinicah, g. Karel Završnik, učitelj v Duplah, g. Franc Schiffrer, učitelj na nemški deški šoli v Ljubljani, g. Josip Perc, nadučitelj v Koprivniku, g. Ivan Dermelj, učitelj na Polici, g. Luka Blejcek, učitelj v Trzinu, gđ. Marija Clarici, nadučiteljica v Novem mestu, g. Ludovik Fettich-Frankheim, nadučitelj v Mokronogu, g. Franc Črnagoj, nadučitelj na šoli na Karolinski zemlji, g. Mihael Verbič, učitelj v Sodražici, g. Mihael Mežan, učitelj v Studenem, gđ. Marija Bernot, učiteljica v Sodražici, g. Karel Matajc, nadučitelj na Vrhniki; iz IV. v III. razred: g. Franc Jaklič, učitelj v Dobropolju, g. Ferdinand Reiniger, učitelj v Zgornji Sušici, g. Ivan Wittine, učitelj v Polomu, g. Andrej Rapč, nadučitelj v Smledniku, g. Josip Svetlič, učitelj v Škofji Loki, g. Franc Germ, učitelj v Kopanju (v rabi na gluhozemnici v Ljubljani), gđ. Pavla Zirer, učiteljica v Krškem, g. Karel Miklitsch, učitelj v Trzinu, ga. Ivana Nagu-Zalokar, učiteljica v Orehku, gđ. Amalija Carnelli, učiteljica v Hrenovicah, gospa Marija Benedičič-Franke, učiteljica v Škocjanu, g. Franc Mlakar, učitelj v Šmartnem pri Litiji, g. Emil Guštin, učitelj na Jesenicah, g. Mihael Kosce, nadučitelj v Dragatušu, g. Anton Bezeg, učitelj v Gočah, gđ. Jerica Zemljan,

učiteljica na Studencu, g. Ivan Lozer, učitelj v Stalcarjih, g. Rudolf Zore, učitelj v Komendi-St. Peter, ga. Stanislava Mahkota-Zarnik, učiteljica v Voklem, gđ. Karolina Han, učiteljica na Dobrovi, gđ. Pavlina Tomšič, učiteljica v Višnji gori, gospa Elvira Bernot-Vipauc, učiteljica v Velikem Podlogu, g. Alojzij Potočnik, učitelj v Ratečah, g. Anton Kerže, učitelj v Babnem polju, gđ. Albina Golob, učiteljica v Semiču, g. Franc Mercina, učitelj v Vipavi, gđ. Amalija Kotlušek, učiteljica v Gorenjem Logatcu, gđ. Marjeta Žele, učiteljica v Begunjah pri Cerknici, gđ. Franja Bayer, učiteljica v Grahovem, gđ. Helena Junowicz, učiteljica v Kočevju, gđ. Leopoldina Tomšič, učiteljica v Ribnici, gđ. Marija Praprotnik, učiteljica v Ratečah pri Krškem, gđ. Marija Antončič, učiteljica v Borovnici, gđ. Marija Hacin, učiteljica na Dobravi pri Kropi, g. Josip Zupančič, učitelj v Dolenji vasi, g. Ivan Schmeidek, učitelj na Rovih. Ta pomaknitev stopi v veljavo s 1. januarjem 1906.

Osebnosti. Nadučiteljem so imenovani učitelji: Fran Silvester v Črnem vrhu, Anton Vidmar v Čatežu in Rafael Zupanc v Podkrajju, ki vsi ostanejo na dosedanjih mestih; dalje Anton Kadunc v Ribnici za Stari trg pri Poljanah in Franc Borštnik v Trzinu za Dobrovo. Na dosedanjih mestih sta definitivno nameščeni: Suzana Baloh v Ihanu in Avgusta Lunder na Raki. Premeščeni sta učiteljici Ana Grudnik-Paušič iz Blagovice v Breznico in Marija Levstik iz Senožeč k Sv. Petru v Ljubljani. V začasni pokoj je stopila učiteljica Antonija Okorn v Kropi. G. Stanislav Legat, učitelj pri Sv. Gregorju, je imenovan učiteljem na rudniški šoli v Idriji. — Za definitivno učiteljico na c. in kr. mornariški dekliški ljudski ljudski šoli v Pulju je imenovana gđ. Avgusta Šantlova. — Štajerski deželni odbor je podelil gimnazijskemu učitelju v Ptuj dr. Josipu Komljanču naslov profesorja.

Izpraševalna komisija za gimnazije in realke. Gosp. dr. Karel Štrekelj, izredni profesor na vseučilišču v Gradcu, je imenovan članom znanstvene izpraševalne komisije za učiteljstvo na gimnazijah in realkah in za strokovnega izpraševalca za slovenščino in srbohrvaščino.

Iz dežele sv. Birokracija nam piše prijatelj: Gospod urednik! Prav sedaj-le sem odgovoril na zanimiv dopis c. kr. okr. šol. sveta. Zahtevajo namreč v imenu našega c. kr. Nadbirokracija na Erjavčevi cesti: Ime in priimek učiteljske osebe in njenega družeta, poročni list, oziroma njega podatke iz poročne knjige, potem rojstne date vseh preskrbljenih in nepreskrbljenih otrok ter še nekaj drugih sitnosti za to, da se ubogi učiteljski pari pripozna — prosim, to še ni: izplača — 25% draginjska doklada. Pograbila me je prokleta jeza, jaz sem pa pograbil ostalo polovico pole popirja in napisal ta-le vprašanja:

1. Ali ni znano vsakemu c. kr. okr. šol. svetu iz osebnih popisnic, koliko je poročenih učnih oseb?
2. Čemu je potrebno z imeni in rojstnimi datumi naznati število preskrbljenih in nepreskrbljenih otrok?
3. Morda dobe učiteljske osebe s preskrbljenimi otroki več drag. doklade?
4. Dobe li oni z nepreskrbljenimi manjše?
5. Kaj ne mislijo — po teh prepozicijah sodeč — oženjem brez otrok dati ničesar?
6. Se-li namerava s tem poravnati napako, da dobijo učitelj in učiteljica mož in žena — oba drag. doklado?
7. Koliko časa bo še prihajal k nam namestu resnično nakazane draginjske doklade sam sv. Birokraj!

„Domoljub“ in učitelji. Že večkrat smo opozarjali, da ni lista, ki bi poleg »Slovenca« tako vztrajno deloval proti ugledu učiteljev kakor »Domoljub«. Zakaj tako, smo tudi povedali. Tudi zadnji »Domoljub« govori o »učiteljskih«, celo »dolgotrajnih«, ter nas opozarja s tem, da moramo tudi mi dobiti primernih atributov, ki bomo z njimi označevali lepe lastnosti prečastitih gospodov katehetov. Na vsak način hočeta »Domoljub« in »Slovenec«, da začnemo dokazovati, kje so — svinjaki! Dobro!

Umrli je v Trzinu nadučitelj g. Jos. Kragl, ud okrajnega šolskega sveta kranjskega, star 54 let. Blag mu spomin.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico:
 Odobri se proračun za l. 1906., ki izkazuje 250.566 kron stroškov. Pokrijejo se z 71% doklado na neposredne davke. Dovolj se 2500 K ter pooblasti ožji c. kr. okr. šol. svet, da razdeli ta znesek kot draginjsko doklado med najpotrebnejše učiteljstvo, in sicer do regulacije plač. V ureditev šolskih vrtov se dovoli Solkanu 100 K, Rupi in Avčam po 50 K. — V Gorenjem polju se stalno namesti g. Hinko Klovora, prov. voditelj v St. Florijanu. Def. nameščenje nadučitelja v Ozeljanu se odloži do izpolnitve pomanjkljivih formalnosti. Za Ločnik, Lokovec, Lokve, Lom in Ravne ni bilo nobenega prosilca. Pomakne se v I. plačilno vrsto gdč. Lehan Karolina, učiteljica v Kanalu; v II. plač. vrsto: gdč. Jug Ana, učiteljica v Vrtojbi, Gostiša Karolina v Standrežu, Jug Marija v Oseku in Pfeifer Marija v Opatjem selu. — Izpremeni se pomožna šola v Zapotoku v redno, ustanovi enorazrednica v Dolu (Opatje selo) ter razširi trirazrednica v Solkanu v štirirazrednico in dvorazrednica v Vrtojbi v tro-razrednico. — Odkloni se prošnja kr. šol. sveta v Ročinju za odpravo celodnevne pouka v I. razredu tam. šole. — Sklene se pospešiti ustanovitve obrtne šole v Solkanu. V to svrhu se prepusti brezplačno šol. soba v novem šolskem poslopju ter dovoli 200 K letne podpore. Povrne se 216 K podpore tolminskemu okraju. To podporo je prejel učitelj, ki je prevzel službo v tuk. okraju. — Dovolj se enemu učitelju 200 K predplače in eni učiteljici 60 K podpore. — Ker je potekla šletna funkcijska doba odstopajočih članov c. kr. okr. šol. sveta, se v laskavih besedah spominja g. predsednik, dvorni svetnik grof Attems, šestletnega skupnega delovanja ter se zahvali vsem članom in posebej g. c. kr. okr. šol. nadzorniku Francu Finšgerju za požrtvovalnost, ki so z njo vso dobo delovali v prid šolstva in učiteljstva. Zahvalita se mu g. Bajt in g. Zega. Gospod c. kr. okr. šol. nadzornik Franc Finšger poda resumé o delovanju c. kr. okr. šol. sveta v pretekli funkcijski dobi. Iz tega je posneti tele važne momente: Po vsi pravici je omenil gospod predsednik, da sta ožji in pomnoženi okrajni šol. svet za kulturni razvoj okraja velevažni korporaciji. Jaz bi pristavil, da sta za tak razvoj v okraju najvažnejši korporaciji. Njih važnost se zrcali v njiju delovanju. — Čestiti gospodjel V umirajočem šestletju ste imeli pri sejah obilo prilike opazovati, kako se to delovanje kaže na najrazličnejše načine. Podrobnosti torej nečem navajati, poudarjam pa tukaj na kratko le one momente, iz katerih se najbolje kaže naše poslovanje. Poleg obilnih rednih, po zakonu nam naloženih opravil, kakor so imenovanje proviz. in definitivnih učiteljskih oseb, urejevanje njih pravnega razmerja, vzdrževanje rednega pouka in reševanje najrazličnejših, s temi posli spojenih zadev, omenjam, da so se v tej dobi plače učiteljskega osebja enkrat po zakonu iz leta 1900 uredile, dvakrat, in sicer l. 1900 in l. 1904, so se morale z znatnimi denarnimi žrtvami naknadno urediti petletnine; ustanovili smo pravila, po katerih se odmerjajo selilne odškodnine pri premeščanju učiteljev. Pavšali za snaženje in ogrevanje šol. prostorov in pisarniški pavšali so se povišali. Kolikor so to dopuščala denarna sredstva, podelile so se potrebnim in vrednim učiteljem draginjske doklade, nekaterim učiteljicam ženskih ročnih del so se v mejah gmotne dopustnosti povišale skromno odmerjene nagrade. Hvaležno moramo tudi pripoznati, da okr. šol. svet ni štedil s podporami in predujmi, ako je šlo za to, da pomaga potrebnemu učitelju ali zapuščenim njegovi družini. Velike žrtve so zahtevale najemščine, ki so se zaradi visokega davka morale skoro povsod povišati. — Za vzdrževanje okraju lastnih šolskih hiš se je potrosilo mnogo denarja. Več šol je dobilo dobre vodnjake. Ustanovile so se nove šole v Bukovci, Rupi, Dobravljah, Ravneh, Dol. Vrtovin, Branici, Podgori (ital.) in pri Murovcih, ki se pa še ni mogla odpreti. Novi razredi so se odprli v tej dobi v Sv. Križu, na Dolu, v Kojškem, Ozeljanu, Dornbergu, Ajdovščini in Desklah. Pomožni šoli v St. Mavru in Podsabotinom sta postali redni ekskurendni postaji. Da se omogoči zgradba najpotrebnejših šolskih stavb v okraju, smo sklenili najeti posojilo 400.000 K, ki naj bi se bilo izplačalo potom večletne amortizacije, tako da bi ta dolg povračali tudi naši

potomci, ki bodo od nas ustvarjene šole tudi uživali. — Ta smeli načrt se sicer ni mogel izvršiti, vendar pa nam je vzraslo v zadnjih šestih letih lepo število novih šolskih poslopij. Dozidane so že nove šol. stavbe v Vrtojbi, na Gradišču, v Bukovici, Rupi, Vipolžah, Avčah, Solkanu in prizidek k šoli na Dolu. — Stavijo se šole v Mirnu, Rihembergu, Otlici in v Čepovanu. Občini Ločnik se je zagotovila primerna letna najemščina, da se je tako omogočila zgradba novega šol. poslopja. — Preskrbeli smo torej 12 šol z novimi stavbami. Spričo na kratko omenjenih podatkov so bile velike seveda tudi gmotne žrtve, ki jih je okraj posvetil svojemu napredku. Proračuni izkazujejo nastopne vsote za

leto 1900	201.334 K,
» 1901	231.290 »,
» 1902	234.212 »,
» 1903	238.751 »,
» 1904	240.568 »,
» 1905	248.220 »,
skupaj torej	1.394.375 K.

Ogromna vsota, a vendar ne preogromna, ako pomislimo, da v današnjih časih ni naroda, ki bi mogel brez šol napredovati, ter če pripoznamo, da se vsak za ljudsko izobrazbo naloženi vinar plodonosno obrestuje.

„Česky učitel“ piše glede volilne reforme: »V krvavem boju za splošno, enako in direktno volilno pravico stopa češko učiteljstvo ramo ob rami s češkim delavnim ljudstvom. Mi delavci na polju kulture izjavljamo: Vaše pravice so naše pravice, vaša kri je naša kri, vaše rane so naše rane; kdor je vaš sovražnik, je naš sovražnik. Češko učiteljstvo stopa v celem svojem bistvu v vrste tistih, ki so v boju za pošteno pravico odločno pripravljeni, ne bati se, ne popustiti, vztrajati do konca. Junaškemu in enomiselnemu boju delavskega ljudstva izrekamo svoje občudovanje in najglobokejše simpatije.« — Te besede so nam pisane popolnoma iz srca. Temu dokaz je tudi naš uvodnik v 44. letošnji številki.

Svetina I. plačilni razred. Opozarjamo g.g. tovariše na tozadevni razpis, kojega rok poteče s 15. januarjem! Izmed treh šol, ki so bile v kratkem pomaknjene iz II. v I. kraj. razred na Spodnje Štajerskem, je Svetina, smelo trdim, še najpriropnejši! Še dokaj čedna enorazrednica, aktivirana že dvorazrednica, se v doglednem času razširi, in postavi novo poslopje. Priprave za razširjenje so že v toku! Ne sicer veliko, a čedno stanovanje obsega dve pritlični, eno podstrešno šobo, kuhinjo, shrambo in obširno klet. Vrt obsega okrog sedem arov. Kraj je romantičen s starodavno cerkvo in cilj mnogih izletnikov! V Celje se pride v dobri uri, nazaj blizu dve! So-proga voditelja bi lahko precej zaslužila s poukom ročnih del! Natančnejša pojasnila daje dragevolje okrajni pom. učitelj Jos. Gosak na Svetini, pošta Celjel

Cenjene tovarišice! Dragi tovariši!

Leto je minilo in z njim je minilo toliko naših neizpolnjenih upov in nad. Tudi nade podpisane upravnika se nikakor niso izpolnile, ker — dragi kolege! — »Tovariševa« blagajna je prazna, neporavnani pa so še glavni računi. Tako ne more iti dalje! Ali se naročniki odzovete svojim dolžnostim ter poravnate svoje zastanke ali pa mora »Tovariš« zopet skrčiti svoje izhajanje. Tedaj odzovite se pravočasno.

Naročnino pošiljajte le po položnicah. To pot res ne dobite položnic vsi, a dobite jih gotovo s 1. številko prihodnjega leta. Porabite jih takoj, pa ne tako, da vplačate nanje bori dve kronci — pošljite jih vsaj štiri, če že ne osem. Tako si prihranite naročnino. Da bi dobivali vedno novih položnic, ne gre, ker je prvič manipulacija s prilaganjem položnic zamudna drugič pa te mnogo stanejo.

Tovariši in tovarišice — pridobite nam vsak vsaj enega novega naročnika! S tem daste moč »Tovarišu«, pa daste moč Sebi!

Vsem želi prav veselo novo leto
 upravnik »Tovariš«
 Ljubljana — Barje, 29. dec. 1905.